

Chu Văn An (1292 - 1370)

Tác Giả: Saigon Echo s u t m
Thứ Hai, 16 Tháng 3 Năm 2009 08:04

Tr n v n th h h th i, d c v nh đ i phi h n g l c

Ph ng s n n n x , tr l u tr ng ng ng tr t nh n phong.

*(Cu i Tr n đó là th i nào, ng m v nh rong ch i đ u ph i thú vui h n g l .
Non ph ng còn d u n i n, núi sông mãi mãi ng m nhìn phong cách tr t nh n).*

Đó là đôi câu đ i mà ng i đ i mãi mãi còn truy n t ng đ t lòng m n ph c đ i v i Chu Văn An - nhà Nho, nhà hi n tri t, nhà s ph m m u m c cu i th i Tr n.

Chu Văn An tên hi u là Ti u n, tên ch là Linh Tri t, ng i làng Văn Thôn, xã Quang Li t, huyện Thanh Đàm (nay là huyện Thanh Trì - Hà N i). Theo th n tích đình làng Thanh Li t, n i th ông làm thành hoàng, thì ông sinh năm Nhâm Thìn (1292) và m t năm Canh Tu t (1370).

Chu Văn An ngay t h i còn tr đ n i ti ng là m t ng i c ng tr c, s a mình trong s ch, gi ti t tháo, không c u danh l i, ch i nhà đ c sách. Khi thi đ Thái h c sinh, ông không ra làm quan, mà tr v m tr ng đ y h c i quê nhà. H c trò nhi u n i tìm đ n theo h c r t đ ng. Trong s môn đ ông có nhi u ng i thành đ t, thi đ ra làm quan to trong tri u nh Ph m S M nh, Lê Quát khi v thăm th y v n gi l , đ c th y nói chuy n ít l i thì r t l y làm m ng. Có nh ng h c trò cũ không t t, ông th ng th n qu trách, th m chí quát m ng không cho g p. Tính nghiêm ngh , t cách thanh cao và h c v n sâu r ng làm cho ti ng tăm ông ngày càng lan xa. Đ c đ và uy tín c a ông nh v y, khi n cho h c trò đ n theo h c càng nhi u và có đ các lo i.

M t huy n tho i v n đ c l u truy n nói v ng i tr ng và nh n cách, đ o đ c c a ông nh sau: "T ng truy n khi Chu Văn An m tr ng đ y h c i quê nhà, có nhi u h c trò tìm đ n theo h c. Trong s này có m t ng i sáng nào cũng đ n th t s m nghe gi ng. Th y đ y khen là chăm ch nh ng không rõ tông tích i đ u. Ông bèn cho ng i dò xem thì c đ n khu đ m Đ i (khu đ m l n hình vành khuyên, n m gi a các làng Đ i T , T K , Hu nh Cung) thì bi n m t. Ông bi t là th n n c. G p lúc đ i h n kéo dài, gi ng bài xong ông t t p các trò l i h i xem ai có tài thì làm m a giúp dân, giúp th y. Ng i h c trò k l tr c có v ng n ng i, sau đ ng ra xin nh n và nói v i th y: "Con vâng l i th y là trái l nh Thiên đ ình, nh ng con c làm đ giúp dân. Mai kia n u có chuy n gì không hay, mong th y chu toàn cho". Sau đó ng i này ra gi a

Chu Văn An (1292 - 1370)

Tác Giả: Saigon Echo s̄ u t̄ m
Thứ Hai, 16 Tháng 3 Năm 2009 08:04

sân l̄ y nghiên mài m̄ c, nḡ a m̄ t lên tr̄ i kh̄ n và l̄ y bút th̄ m m̄ c v̄ y ra kh̄ p n̄ i. V̄ y ḡ n h̄ t m̄ c, l̄ i tung c̄ nghiên l̄ n bút lên tr̄ i. L̄ p t̄ c mây đen kéo đ̄ n, tr̄ i đ̄ m̄ a m̄ t tr̄ n r̄ t l̄ n. Đêm hôm ò y có tī ng sét và đ̄ n sáng th̄ y có thây thū ng lū ng n̄ i lên ò đ̄ m. Chu Văn An đ̄ c tin khóc th̄ ng luȳ n tī c r̄ i sai h̄ c trò làm l̄ an táng, nhân dân các làng lân c̄ n cũng đ̄ n giúp s̄ c và sau nh̄ công ò n bèn l̄ p đ̄ n th̄ . Nay v̄ n còn đ̄ u v̄ t m̄ th̄ n. Theo truȳ n thuȳ t, ch̄ nghiên m̄ c b̄ ném r̄ i xū ng đã bī n thành đ̄ m n̄ c lúc nào cũng đen, nên thành tên là Đ̄ m M̄ c. Qū n bút r̄ i xū ng làng T̄ Thanh Oai bī n làng này thành m̄ t làng văn h̄ c quê h̄ ng c̄ a Ngô Thì Sĩ, Ngô Thì Nh̄ m, v.v... Trong đ̄ n th̄ th̄ n còn đôi câu đ̄ i khá tiêu bī u ghi l̄ i s̄ tích này.

*M̄ c nghī n kh̄ i ò ng vân, nh̄ t bút l̄ c h̄ i thiên ò thū n.
Chu đ̄nh l̄ u hóa vũ, thiên trù v̄ ng th̄ p đ̄ a ph̄ n khô.*

*Mây lành ò nghiên m̄ c bay lên, m̄ t nḡ n bút ra công tr̄ i thū n theo l̄ ph̄ i.
M̄ a ò t ḡ a sân son đ̄ xū ng, nghìn cánh đ̄ ng đ̄ i n̄ c, đ̄ t n̄ tr̄ mùa hoa.*

(Chu đ̄nh có hai nghĩa: sân son và sân h̄ Chu, ch̄ Chu Văn An).

Câu chuȳ n trên đây ch̄ là m̄ t giai thō i v̄ Chu Văn An đ̄ nói r̄ ng tài đ̄ c c̄ a h̄ Chu có s̄ c m̄ nh c̄ m hóa đ̄ c c̄ qū th̄ n. Tuy nhiên, qua đó cũng th̄ y đ̄ c đ̄ c đ̄ c̄ a Chu Văn An lúc đ̄ ng th̄ i là r̄ t l̄ n.

Đ̄ n đ̄ i vua Tr̄ n Minh Tông, ông đ̄ c m̄ i vào làm T̄ nghī p̄ Qū c T̄ Giám đ̄ d̄ y Thái t̄ h̄ c. Ông đã cùng v̄ i M̄ c Đ̄nh Chi, Ph̄ m S̄ M̄ nh, Nguȳ n Trung Nḡ n tham gia vào công vī c c̄ ng c̄ trī u đ̄nh lúc đó đang đi đ̄ n vào con đ̄ ng kh̄ ng hō ng, suy thoái. Đ̄ n đ̄ i Đ̄ Tông, chính s̄ càng th̄ i nát, b̄ n gian th̄ n n̄ i lên kh̄ p n̄ i. Chu Văn An nhī u l̄ n can ngăn Đ̄ Tông không đ̄ c, bèn dâng s̄ xin chém b̄ y k̄ n̄ nh th̄ n, đ̄ u là nḡ ò i quȳ n th̄ đ̄ c vua yêu. Đó là Th̄ t tr̄ m s̄ n̄ i tī ng trong l̄ ch s̄ . Nhà vua không nghe, ông bèn "treo mũ ò c̄ a Huȳ n Vũ" r̄ i b̄ quan v̄ ò ò n t̄ i núi Ph̄ ng S̄ n thū c làng Kĩ t̄ Đ̄ c, huȳ n Chí Linh (H̄ i H̄ ng) l̄ y hī u là Tī u ò n (nḡ ò i đi ò n hái c̄ i). Sau ông m̄ t t̄ i đó.

Theo th̄ t̄ ch cũ thì Chu Văn An vī t nhī u sách, ông đã đ̄ l̄ i cho đ̄ i sau nh̄ ng tác ph̄ m: hai t̄ p th̄ Qū c nḡ thi t̄ p b̄ ng ch̄ Nôm và Tī u ò n thi t̄ p b̄ ng ch̄ Hán. Ông còn vī t m̄ t cū n sách bī n lū n gī n ò c v̄ T̄ th̄ nhan đ̄ T̄ th̄ thuȳ t ò c. Theo m̄ t tài lī u nghiên c̄ u ḡ n

Chu Văn An (1292 - 1370)

Tác Giả: Saigon Echo s̄ u t̄ m

Thứ Hai, 16 Tháng 3 Năm 2009 08:04

đây thì Chu Văn An còn là m̄ t nhà đông y đã biên soạn quȳ n Y h̄ c ȳ u gī i t̄ p chu di biên ḡ m nh̄ ng lý lū n c̄ b̄ n v̄ ch̄ a tr̄ b̄ nh b̄ ng Đông y. Khi ông m̄ t, vua Tr̄ n đã dành cho ông m̄ t vinh d̄ l̄ n b̄ c nh̄ t đ̄ i v̄ i m̄ t trí th̄ c là đ̄ c th̄ Văn Mī u. Vua còn ban t̄ ng tên th̄ y cho ông là Văn Trinh. Ngô Th̄ Vinh, nhà văn h̄ c n̄ i tī ng th̄ k̄ 19 trong bài văn bia đ̄ n Ph̄ ng S̄ n đã thích nghĩa hai chữ "Văn Trinh" nh̄ sau: (Văn, đ̄ c chi bī u dã; Trinh, đ̄ c ch̄ chính c̄ dã. Văn là s̄ bên ngoài (thū n nh̄ t)c̄ a đ̄ c; Trinh là tính chính tr̄ c, kiên đ̄ ch c̄ a đ̄ c). Tên th̄ y nh̄ v̄ y nh̄ m bī u đ̄ ng m̄ t nḡ i đã k̄ t h̄ p đ̄ c hai m̄ t c̄ a đ̄ o đ̄ c: bên ngoài thū n nh̄, hī n hòa v̄ i bên trong chính tr̄ c, kiên đ̄ nh. Trong l̄ ch s̄ giáo đ̄ c n̄ c nhà, ông cũng đã giành đ̄ c đ̄ a v̄ cao quý b̄ c nh̄ t, x̄ ng đáng đ̄ ng đ̄ u các nhà giáo t̄ x̄ a t̄ i nay. Ông đã v̄ t qua nḡ ng c̄ a: làm th̄ y giáo gī i c̄ a m̄ t đ̄ i đ̄ đ̄ t t̄ i làm th̄ y giáo gī i c̄ a muôn đ̄ i nh̄ Phan Huy Chú đã nḡ i ca ông: "h̄ c nghī p thū n túy, tī t tháo cao th̄ ng, làng Nho n̄ c Vī t tr̄ c sau ch̄ có mình ông, các ông khác không th̄ so sánh đ̄ c".